

УДК 331.556.4(=161)(4)

Касьянова М. М.,
кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри
міжнародних відносин і зовнішньої політики
Донецького національного університету (Україна,
Вінниця), докторант Київського національного
педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова
(Україна, Київ), k.marina81@rambler.ru

ЗОВНІШНЯ ТРУДОВА МІГРАЦІЯ УКРАЇНЦІВ ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН

Аналізується загальне значення міграції робочої сили як чинника, що впливає на різні сфери розвитку держави, основних причин і можливих наслідків даного явища в Україні. Визначено основні напрямки трудової міграції українців, здійснено оцінку сучасної міграційної ситуації в Україні та надано пропозиції щодо вирішення даної проблеми на регіональному та державному рівні.

Автор дійшов висновку, що міграцію як закономірне, притаманне глобалізованому суспільству явище неможливо попередити та ліквідувати. Нагальна потреба європейців – розробка ефективних механізмів та інструментів її регулювання. Також більш детального та комплексного вивчення потребують двосторонні міграційні стосунки між Україною та державами-реципієнтами, де присутній ряд проблемних законодавчих питань. Подібні теоретичні дослідження трудової міграції українців будуть важливим кроком до практичного вирішення проблеми.

Ключові слова: міграція, міграційні процеси, міграція робочої сили, зовнішня трудова міграція, трудовий мігрант.

Міжнародна міграція робочої сили нині охоплює весь світ і є однією з об'єктивних підстав становлення цілісної світової господарської системи. Водночас обсяги міграцій безпосередньо впливають на економічні процеси в країнах, а від так і на політичні та соціальні, що також може становити загрозу їх внутрішній стабільності та зовнішній безпеці. На сучасному етапі розвитку України помітною проблемою є негативна динаміка народжуваності і смертності, що ускладнюється мінусовим сальдо міграції. У зв'язку з цим регулювання основних процесів зовнішньої трудової міграції в Україні, відноситься до одного з пріоритетних завдань, відображених в концептуальних засадах державної міграційної політики. На сьогодні міграція робочої сили для України має переважно негативні наслідки. Близько 4,5 млн. трудових мігрантів з України перебувають за кордоном, з яких 1,7 млн. – у країнах Європейського Союзу [1, с. 171]. Це уповільнює темпи відновлення економіки України. Також актуальність зумовлена тим, що зміст міграційного законодавства явно недостатньо відповідає об'єктивним тенденціям розвитку суспільних відносин. У значній мірі це пов'язане з слабким розумінням урядовцями значення проблеми і як результат – наявність неефективної системи вироблення й здійснення державної міграційної політики.

Метою дослідження є встановлення закономірностей і тенденцій сучасної міграційної ситуації України, відтворення цілісної картини положення українських мігрантів за кордоном, розробка методів удосконалення управління зовнішньою міграцією в Україні.

На сьогодні проблематиці міграції загалом, і трудової міграції зокрема, присвячений достатньо широкий спектр наукових досліджень. Можна виділити помітний внесок у вивчення питань історії міграції, її мотивації, регулювання міграційної поведінки таких учених як О. А. Малиновська [1], О. У. Хомра [2, с. 404], О. В. Позняк [3], І. М. Прибиткова [4] та ін. [5]. Нормативну основу роботи становлять: Конституція України [6], законодавчі акти України [7], відомчі нормативні акти, міжнародно-правові документи [8].

Сучасний ступінь вивченості теми нажаль не дає змоги побачити реальні масштаби цього явища, що зумовлено недосконалістю вітчизняних статистичних даних. Тому, автором особливу увагу приділено аналізу результатів першого загальнонаціонального опитування з питань трудових міграцій, що було проведене у середині 2008 р. та повномасштабному вибірковому обстеженню з питань трудових міграцій, яке здійснив Український центр соціальних реформ та Держкомстат України у червні 2008 р. в рамках проекту «Дослідження трудової міграції в Україні» [9]. Використано статистичні дані, соціологічні опитування, думки експертів країн перебування.

Основним чинником, що обумовлює значні масштаби трудової міграції українців за кордон, є нестабільна економічна ситуація в країні. Навіть зростання темпів економічного розвитку і рівня життя населення в Україні впродовж 2000–2008 рр. не мали істотного впливу на зниження міграційної активності українських громадян. За даними Держкомстату України щороку виїжджає більше ніж 900 тис. осіб [10, с. 100].

На сьогодні пріоритетні напрями трудової міграції українців відображають їх прагнення знайти більш високооплачувану роботу в країнах із спорідненою ментальністю і релігією. Дані соціологічних досліджень, що проводилися в 2008 р. Фондом «Open Ukraine» показали, що біля половини (48,4%) від загальної кількості працівників виїздили в Російську Федерацію, і майже стільки ж – в країни Європейського Союзу, переважно в Італію (13,4%), Чехію (12,8%), Польщу (7,4%), Іспанію (3,9%) і Португалію (3%) [11, с. 260].

Українці є найчисельнішою групою трудових мігрантів, яка за офіційними статистичними даними станом на 1 вересня 2004 р. складала 19% від усіх чужоземців у Польщі і в наступних роках посідала першу позицію за кількістю виданих дозволів на перебування в цій країні. Польські дослідники [12], виходячи з офіційних статистичних даних, відзначають, що іммігранти, в їх числі українці – особи з відносно доброю освітою й у віці найвищої професійної активності. Українські іммігранти репрезентовані майже виключно дорослими особами переважно жінками. Міграцію з України до Польщі можна назвати переважно сезонною з абсолютною перевагою нерегулярних мігрантів.

У Польщі можна виокремити 3 групи мігрантів з України:

- типові українські заробітчани, переважно нелегали (60–65%);

- студенти (25–30%). У другій половині 90-х вони склали окрему групу молодих мігрантів, які працюють в сфері послуг;

- кваліфіковані фахівці за контрактами (5–10%), котрі заміщують вакансії, які утворилися в Польщі після виїзду з 2004 р. багатьох фахівців на Захід.

Запровадження візового режиму з Україною спричинило труднощі для найбільш чисельної групи мігрантів: одні з них дали залишитися у Польщі; певна частина повернулася на Україну. Після вступу Польщі 2008 р. до Шенгенської зони відбувся значний відтік українських мігрантів до Чехії в зв'язку з кращими умовами (потреба кваліфікованих фахівців у технічних галузях, можливість легалізації, вища заробітна плата) [13, с. 120]. За даними Доповіді Єврокомісії від 17 листопада 2008 р., українці є найчисельнішою мігрантською спільнотою і

складають 46% від усіх іммігрантів у Чеській Республіці [11, с. 260].

Чехія стала однією з перших країн сучасної української міграції та приймала українців ще в радянські часи. На початку 90-х р. Чехія приваблювала заробітчан з України своєю стабільністю, високим рівнем заробітної платні, нейтральним ставленням місцевого населення до робітників зі сходу та відносною зрозумілістю чеської мови і культурного середовища. Через труднощі з отриманням шенгенської візи Чехія, як і Польща, незважаючи на сусідство з Україною, стала для українців країною тривалої міграції у відриві від родини.

Стосовно Російської Федерації, то українці завдяки своїй порівняно високій кваліфікації та культурній і мовній спорідненості із росіянами були бажаною категорією трудових мігрантів. Варто зазначити, що на вищому державному рівні підкреслюється нестача у країні робочої сили. За оцінками Центра Соціальної Демографії Інституту соціально-політичних досліджень РАН міграційний потенціал іммігрантів для Росії становить понад 17 млн. осіб [14]. Тому держава зацікавлена в залученні закордонної робочої сили, особливо в малозаселені регіони, які гостро відчувають потребу у трудових ресурсах. У відповідності до цього розроблена й Концепція регулювання міграційних процесів в РФ (від 1 березня 2003 р. №256-р). Згідно Концепції, метою регулювання міграційних процесів є: «забезпечення сталого соціально-економічного і демографічного розвитку країни, національної безпеки, задоволення потреб російської економіки у трудових ресурсах, раціональне розміщення населення на території країни, використання інтелектуального і трудового потенціалу мігрантів для досягнення добробуту та процвітання Російської Федерації» [15].

Цікаво, що ситуація практично не змінилася з початку 1990-х рр., коли політика РФ стосовно трудових-мігрантів була спрямована суто на задоволення внутрішніх потреб країни, а не на забезпечення прав та свобод приїжджих.

У РФ склалася ситуація, коли мігранти для того щоб влаштуватися на роботу повинні були пройти складні адміністративні процедури, потрапити під обмежену кількість квот на проживання і, навіть уклавши трудовий договір, трудовий мігрант міг бути впевненим у своєму майбутньому не більше ніж на один рік, адже кожного року кількість квот змінювалася, а термін перебування на території РФ міг не бути продовженим. Бюрократичні перепони виявилися практично непрохідними для більшості мігрантів і тільки спровокували значне зростання корупції.

Враховуючи об'єктивні на нинішньому етапі економічного розвитку країни передумови трудової міграції громадян за кордон, які за економічної кризи можуть посилитися, трудова міграція повинна враховуватися при стратегічному економічному плануванні, при формуванні політики зайнятості, освітньої політики, розробці інвестиційних програм і на центральному, і на регіональному рівнях. Дії держави у відповідній сфері мають бути спрямовані передовсім на створення умов для скорочення виїзду на заробітки за кордон; захист прав громадян, які працюють за кордоном; забезпечення більш сприятливих можливостей їхнього працевлаштування в зарубіжних країнах; заохочення повернення мігрантів

на Батьківщину шляхом максимального використання результатів трудової міграції в інтересах розвитку.

Через значне поширення нелегального працевлаштування у зарубіжних країнах, найважливішим завданням видається забезпечення легальної та регульованої міграції, яка може сприяти поступальному розвитку країни, на відміну від міграції стихійної, або організованої кримінальними угрупованнями та заснованої на корупційних зв'язках, яка дестабілізує суспільство. У зв'язку з цим першочергова увага має приділятися забезпеченню легальних можливостей працевлаштування українців за кордоном шляхом укладення відповідних двосторонніх та багатосторонніх угод, постійного контролю за їх виконанням; у зв'язку із формуванням у деяких зарубіжних країнах досить численного і стабільного контингенту українських працівників, особливого значення набуває укладення двосторонніх угод щодо соціального та пенсійного страхування, результативність яких та значення для мігрантів, вочевидь, є вищими, ніж угод про працевлаштування.

Задля розширення можливостей легального працевлаштування за кордоном варто надавати державну підтримку ліцензованим приватним агенціям, які займаються посередництвом і є на сьогодні фактично єдиними організаціями, що сприяють легальному виїзду українців на роботу за кордон. У стосунках з ними необхідний не лише контроль, а й співпраця, зокрема, їх необхідно забезпечувати інформацією, допомагати у підготовці та підвищенні кваліфікації персоналу, встановленні контактів з зарубіжними партнерами та посольствами зарубіжних країн тощо. З метою забезпечення більшої організованості міграційного процесу в інтересах і окремих громадян, і суспільства в цілому, необхідно посилити керуючу роль держави, перетворити державні органи, участь яких у працевлаштуванні за кордоном на сьогодні мінімальна, на головного менеджера у сфері трудової міграції.

Наразі необхідно змінити спрямованість соціальної реклами щодо зовнішніх трудових міграцій. Вона повинна бути спрямована на упередження виїзду за кордон – заклики залишатися в Україні, приклади діяльності окремих відомих людей, які досягли успіхів в Україні, акцентування уваги на ризиках та загрозах. Така реклама могла б бути ефективною за реальних можливостей отримання високо оплачуваної роботи для широких мас носіїв робочої сили. В умовах майже повної відсутності дієвої альтернативи зовнішнім трудовим поїздкам, є ризик посилення у реальних та потенційних трудових мігрантів відчуття відчуженості від держави при перегляді «заборонної» реклами. Відповідно соціальна реклама має бути спрямована на інформування осіб щодо умов зайнятості та перебування за кордоном, формування відповідальної поведінки потенційного трудового мігранта – поради щодо мінімізації ризиків потрапити у тенета торговців людьми, заклики до підтримки соціальних зв'язків з родичами, які залишилися в Україні (особливо з дітьми), інформування про можливості отримання соціального захисту з боку представництва України за кордоном тощо.

Водночас позитивний потенціал трудової міграції найповніше може бути використаний лише за умови повернення мігрантів на Батьківщину. Натомість

збільшення термінів перебування за кордоном, перетворення тимчасової трудової міграції на постійну матиме за наслідок зменшення грошових надходжень від мігрантів, втрату Україною частини трудового та інтелектуального потенціалу, що особливо небезпечно в умовах глибокої демографічної кризи. Хоча за даними обстеження переважна більшість працівників-мігрантів орієнтована на повернення на Батьківщину, така безпека існує, а в умовах економічної кризи посилюється. Тому важливою складовою політики України щодо трудової міграції має бути заохочення оборотних, циркулярних поїздок, стимулювання повернення заробітчан до дому, сприяння їх реінтеграції. Для розв'язання цього завдання доцільно:

- розробити державну та місцеві (для регіонів, охоплених особливо інтенсивними заробітчаськими міграціями за кордон) програми заходів, спрямованих на заохочення повернення мігрантів на Батьківщину, створення нових робочих місць, розвиток малого бізнесу, у т.ч. і за рахунок коштів, зароблених громадянами за кордоном;

- до розробки програм повернення та реінтеграції залучати країни-реципієнти української робочої сили, піднімати на міжнародному рівні питання щодо спрямування на ці цілі зарубіжної технічної допомоги та кредитів.

Оскільки міжнародна міграція, у тому числі трудова, залежить не лише від внутрішніх, а й зовнішніх чинників, формування міграційної стратегії в односторонньому порядку, із врахуванням лише внутрішніх потреб, є малопродуктивним. В умовах глобальної взаємозалежності, а також посилення конкуренції між державами за людські ресурси, розв'язання проблем, що стоять перед Україною в цій царині, можливе лише за активної участі в широкому міжнародному співробітництві. Його форми можуть бути досить різноманітними, наприклад:

- спрощення порядку отримання українцями віз для поїздок до європейських країн, забезпечення виконання угод про «малий прикордонний рух» із сусідніми країнами;
- досягнення міжнародного визнання дипломів та свідоцтв про професійну освіту, набутих в Україні;
- обговорення з країнами-споживачами кваліфікованої української робочої сили питання щодо спільного фінансування її підготовки в освітніх закладах України, зокрема медичного профілю.

Одним з шляхів стримування нелегальних міграційних поїздок за кордон є покращення можливостей працевлаштування на внутрішньому ринку праці. У зв'язку з цим необхідно створити загальноукраїнський банк вакансій, а також розвивати дорожньо-транспортну інфраструктуру (покращення якості доріг, розширення мережі маршрутів приміського транспорту), перш за все у міських агломераціях, що дасть змогу мешканцям приміських зон працювати за межами власного населеного пункту.

Парадокс міграційної ситуації в Україні полягає в тому, що навіть при додатному балансі стаціонарної міграції мають місце міграційні втрати інтелектуального потенціалу. З метою вдосконалення системи регулювання процесів зовнішньої трудової міграції наукових працівників та попередження постійної еміграції представників цієї категорії громадян необхідно:

- активізувати зовнішньополітичну діяльність щодо укладення договорів про працевлаштування окремих категорій українських спеціалістів з країнами Європи;

- розширити програми стимулювання молодих науковців; при виїзді на роботу за кордон працівника науково-технологічної сфери впровадити процедуру укладання тристоронніх угод між особою, що виїжджає, державою (в особі Державного центру зайнятості або іншого уповноваженого органу виконавчої влади) та банківською установою про перерахування частини заробітку працівника на рахунок у вітчизняному банку;

- впровадити процедуру укладання контрактів з випускниками вищих навчальних закладів, які навчалися за рахунок бюджетних коштів, зі спеціальностей, що користуються попитом на зовнішніх ринках праці; в цих контрактах передбачити умови виїзду за кордон та відшкодування коштів на навчання у випадку постійної еміграції.

Слабким місцем політики протидії торгівлі людьми залишається необізнаність широких мас населення з цією проблемою. Інформування через засоби масової інформації виявилось недостатньо ефективним, насамперед щодо представників низькодохідних груп та мешканців сільської місцевості. Відповідно слід інтенсифікувати дії щодо інформування саме цих категорій населення про ризики зовнішньої трудової міграції, зокрема важливою є розробка відповідних інформаційних буклетів та їх поширення в сільській місцевості.

Міграцію як закономірне, притаманне глобалізованому суспільству явище неможливо попередити та ліквідувати. Нагальна потреба сьогодення – розробка ефективних механізмів та інструментів її регулювання. Також більш детального та комплексного вивчення потребують двосторонні міграційні стосунки між Україною та державами-реципієнтами, де присутній ряд проблемних законодавчих питань. Подібні теоретичні дослідження трудової міграції українців будуть важливим кроком до практичного вирішення проблеми.

Список використаних джерел

1. Малиновська О. А. Україна, Європа, міграція: міграція населення України в умовах розширення ЄС / О. А. Малиновська. – К.: Бланк-Прес, 2004.
2. Пирожков С., Малиновская Е., Хомра А. Внешние трудовые миграции в Украине: социально-экономический аспект / С. Пирожков, Е. Малиновская, А. Хомра. – Киев, 2003.
3. Позняк О. В. Новые тенденции миграции населения Украины / О. В. Позняк // Труд и зарплата. – 1991. – №15. – С.14.
4. Прибиткова І. Трудові мігранти у соціальній ієрархії українського суспільства: статусні позиції, цінності, життєві стратегії, стиль і спосіб життя / І. Прибиткова // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2002. – №4. – С.156–167.
5. Гаврилишин П. М. Українська трудова імміграція в Італії (1991–2011 рр.): монографія / П. М. Гаврилишин. – Івано-Франківськ, 2012. – 246 с.; Вавришук Н. Г. Еміграція робочої сили з України: теоретико-методологічні аспекти / Н. Г. Вавришук // Наукові записки КМУ. – К., 2006. – Т.56. – С.45–50; Краузе О. Зовнішня трудова міграція населення України / О. Краузе // Галицький економічний вісник. – 2010. – №2 (27). – С.26–34.
6. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
7. Закон України «Про імміграцію» N 2491-III від 7 червня 2001 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2491-14>
8. Конвенція МОТ №97. О работниках-мигрантах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.conventions.ru/view_base.php?id=278
9. Зовнішня трудова міграція населення України. Обстеження фонду Арсенія Яценюка «Open Ukraine» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrudprom.ua/news/Found_open_Ukraine

10. Міграція населення України у 2007 році. – К.: Держкомстат України, 2008.

11. На роздоріжжі. Аналітичні матеріали комплексного дослідження процесів української трудової міграції (країни Європейського Союзу та Російська Федерація) / Авт. колектив: Марков І., ерм. Бойко Ю., Бондаренко М., Іванкова–Стецюк О., Селещук Г., Якуб'як А. – Львів, 2009.

12. Agnieszka Fihel. Charakterystyka imigrantow w Polsce w swietle danych urzedowych. В кн.: Miedzy jednoscia a wielosca. Integracja odmiennych grup i kategorii imigrantowPolsce [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mplm.pl/index.php?option=com_content&task=blogsection&id=5&Itemid=16. – s.33–51.

13. Матеріали комплексного дослідження процесів української трудової міграції (країни Європейського Союзу та Російська Федерація) / Авт. колектив: Марков І., ерм. Бойко Ю., Бондаренко М., Іванкова–Стецюк О., Селещук Г., Якуб'як А. – Львів, 2009.

14. Кириллов Ю. Г., Березина Е. А. Деятельность международной организации по миграции в вопросах гуманизации миграционной политики в России [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://cyberleninka.ru/article/n/deyatelnost-mezhdunarodnoy-organizatsii-po-migratsii-v-voprosah-gumanizatsii-migratsionnoy-politiki-v-rossii>

15. Концепція регулювання міграційних процесів в РФ (від 1 березня 2003 р. №256–р) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.fms.gov.ru/documentation/koncept_mig_pol/

References

1. Malynovska O. A. Ukraina, Yevropa, mihratsiia: mihratsiia naselennia Ukrainy v umovakh rozshyrennia YeS / O. A. Malynovska. – K.: Blank–Pres, 2004.

2. Pirozhkov S., Malinovskaja E., Homra A. Vneshnie trudovye migratsii v Ukraine: social'no–jekonomicheskij aspekt / S. Pirozhkov, E. Malinovskaja, A. Homra. – Kiev, 2003.

3. Poznjak O. V. Novye tendencii migratsii naselenija Ukrainy / O. V. Poznjak // Trud i zarplata. – 1991. – №15. – S.14.

4. Prybytkova I. Trudovi mihranty u sotsialnii hierarkhii ukrainskoho suspilstva: statusni pozytzii, tsinnosti, zhyttievi stratehii, styl i sposib zhyttia / I. Prybytkova // Sotsiologhiia: teoriia, metody, marketynh. – 2002. – №4. – S.156–167.

5. Havrylyshyn P. M. Ukrainska trudova immihratsiia v Italii (1991–2011 rr.): monohrafiia / P. M. Havrylyshyn. – Ivano–Frankivsk, 2012. – 246 s.; Vavryshchuk N. H. Emihratsiia robochoi syly z Ukrainy: teoretyko–metodolohichni aspekty / N. H. Vavryshchuk // Naukovi zapysky KМУ. – K., 2006. – T.56. – S.45–50; Krauze O. Zovnishnia trudova mihratsiia naselennia Ukrainy / O. Krauze // Halytskyi ekonomichnyi visnyk. – 2010. – №2 (27). – S.26–34.

6. Konstytutsiia Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA96-%D0%B2%D1%80>

7. Zakon Ukrainy «Pro immihratsiui» N 2491–III vid 7 chervnia 2001 roku [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2491-14>

8. Konventsiia MOT №97. O robotnykakh–myhrantakh [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.conventions.ru/view_base.php?id=278

9. Zovnishnia trudova mihratsiia naselennia Ukrainy. Obstezhennia fondu Arseniia Yatseniuka «Open Ukraine» [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: www.ukrudprom.ua/news/Found_open_Ukraine

10. Mihratsiia naselennia Ukrainy u 2007 rotsi. – K.: Derzhkomstat Ukrainy, 2008.

11. Na rozdorizhzhii. Analitychni materialy kompleksnoho doslidzhennia protsesiv ukrainskoi trudovoi mihratsii (krainy Yevropeiskoho Soiuzu ta Rosiiska Federatsiia) / Avt. kolektyv: Markov I., yerm. Boiko Yu., Bondarenko M., Ivankova–Stetsiuk O., Seleshchuk H., Yakubiak A. – Lviv, 2009.

12. Agnieszka Fihel. Charakterystyka imigrantow w Polsce w swietle danych urzedowych. В кн.: Miedzy jednoscia a wielosca. Integracja odmiennych grup i kategorii imigrantowPolsce [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mplm.pl/index.php?option=com_content&task=blogsection&id=5&Itemid=16. – s.33–51.

13. Materialy kompleksnoho doslidzhennia protsesiv ukrainskoi trudovoi mihratsii (krainy Yevropeiskoho Soiuzu ta Rosiiska Federatsiia) / Avt. kolektyv: Markov I., yerm. Boiko Yu., Bondarenko M., Ivankova–Stetsiuk O., Seleshchuk H., Yakubiak A. – Lviv, 2009.

14. Kirillov Ju. G., Berезина E. A. Dejatel'nost' mezhdnarodnoj organizatsii po migratsii v voprosah humanizatsii migratsionnoj politiki v Rossii [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: // <http://cyberleninka.ru/article/n/deyatelnost-mezhdunarodnoy-organizatsii-po-migratsii-v-voprosah-gumanizatsii-migratsionnoy-politiki-v-rossii>

15. Kontsepsiia rehulivannia mihratsiinykh protsesiv v RF (vid 1 bereznia 2003 r. №256–r) [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.fms.gov.ru/documentation/koncept_mig_pol/

Kasianova M. M., PhD, Associate Professor at the Department of International Relations and Foreign Policy of Donetsk National University (Ukraine, Vinnytsia), the doctoral student of National Pedagogical Dragomanov University (Ukraine, Kyiv), k.marina81@rambler.ru

External labor migration of Ukrainians in European countries

The proposed article is devoted to analysis of common labor migration as a factor that affects different areas of the state, the main causes and possible consequences of this phenomenon in Ukraine. Defined the main directions of the labor migration of Ukrainians, was carried out to estimate contemporary migration situation in Ukraine and proposals for the solution of this problem at the regional and state level.

The author came to the conclusion that migration as a natural characteristic of a globalized society phenomenon can not be prevented and eliminated. Urgent need of today is to develop effective mechanisms and instruments of its regulation. Also in more detail and comprehensive study of demand migration of bilateral relations between Ukraine and the recipient States, where there are a number of problematic legal issues. Such theoretical studies labor migration of the Ukrainians will be an important step towards the practical solution of the problem.

Keywords: migration, migration processes, labor migration, external labor migration, a migrant worker.

Касьянова М. Н., кандидат исторических наук, доцент, доцент кафедры международных отношений и внешней политики Донецкого национального университета (Украина, Винница), докторант Киевского национального педагогического университета им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), k.marina81@rambler.ru

Внешняя трудовая миграция украинцев в европейские страны

Анализируются значение трудовой миграции и её влияние на различные сферы развития государства, условия труда граждан Украины за границей, основные направления трудовых миграций. Разработаны рекомендации для регионального и государственного регулирования негативных миграционных процессов.

Автор пришел к выводу, что миграция как закономерное явление, присущее глобализованному обществу, невозможно предупредить и ликвидировать. Проблема сегодняшнего дня – разработка эффективных механизмов и инструментов ее регулирования. Более детального и комплексного изучения требуют двусторонние миграционные отношения между Украиной и государствами–реципиентами, где присутствует ряд проблемных законодательных вопросов. Подобные теоретические исследования трудовой миграции украинцев будут важным шагом к практическому решению проблемы.

Ключевые слова: миграция, миграционные процессы, миграция рабочей силы, внешняя трудовая миграция, трудовой мигрант.

* * *

УДК 316.647.8:327(477)+(438) Осадчук Б.

Лодин П. З.,
аспірант, Прикарпатський національний
університет ім. Василя Стефаника
(Україна, Івано–Франківськ), p.lod@wp.pl

ПОДОЛАННЯ НЕГАТИВНИХ МІФІВ І СТЕРЕОТИПІВ УКРАЇНСЬКО–ПОЛЬСЬКИХ ВІДНОСИН У ПОЛІТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ БОГДАНА ОСАДЧУКА

Аналізується політична діяльність Богдана Осадчука, спрямована на подолання негативних міфів і стереотипів українсько–польських відносин. Предмет дослідження розглядається в контексті міжнародного примирення. Наукова робота торкається питань генези і еволюції формування етнічних образів в двосторонніх стосунках, ролі радянської пропаганди в творенні штучних міфологем, запропонованих Б. Осадчуком механізмів усунення цих негативних явищ.

Ключові слова: українсько–польське примирення, міф, стереотип, стереотипізація, деміфологізація.

Якісна трансформація системи відносин між народами в Центрально–Східній Європі в постсоціалістичний період вимагала, найперше, досягнення міжнародного примирення. Тому завданням інтелектуальної еліти в еміграції була розробка і пропагування відповідних ідей та концепцій закордоном для їх впровадження уже в